

2014

4. ÇEYREK RAPORU

TÜRKİYE'NİN TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri **A**raştırması ING Bank

1. GİRİŞ/3

- 1.1 ING Bank Genel Müdürü Pinar Abay'ın Önsözü/3
- 1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/5

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/6

- 2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/6
- 2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/16
- 2.3. 2014 4. Çeyrek Sonuçları/18

3. METODOLOJİ/19

- 3.1. Amaç ve Yöntem/19
- 3.2. Demografik Bilgiler/20
- 3.3. Tasarrufun Tanımı/22

4. EKONOMİST YORUMU/23

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/26

2 011 yılında Türkiye'nin tasarruf haritasını çıkarmak ve tasarruf olgusunun arkasında yatan motivasyonları anlamak üzere hayata geçirdiğimiz **"Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri"** araştırmamız, üçüncü yılını geride bırakırken akademisyenlerden, sektörden, kamu kuruluşlarına basından öğrencilere kadar büyük ilgi görüyor ve kaynak olarak gösteriliyor. Türkiye'nin önemli bir veri açığına kaynak sağlayan, sonuçları ile gündem yaratan ve alanında tek olan bu araştırmamız, Türkiye'nin kentsel nüfustaki bireylerinin tasarruf alışkanlıklarını, değişimlerini, tasarruf etme ve etmeme nedenlerini anlatan önemli bir bilgi birikimi sağladı.

"Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması" sının 2014 yılı dördüncü çeyrek sonuçlarına göre, 2014'ün ilk yarısında yüzde 15,3 ile son 2 yılın en yüksek seviyesine ulaşan tasarruf sahiplerinin payı, yılın ikinci yarısında yüzde 11,5'e gerileyerek 2013 yılının son çeyreğindeki seviyeye indi. Her ne kadar gözlemlediğimiz bu gerilemede çeyreklik enflasyon rakamlarındaki düşüşe bağlı olarak tasarrufun gerilemesi, ileriye yönelik olumsuz beklentiler, işsizlikteki yükseliş ve buna bağlı olarak tüketimin öne çekilmesinin kısmi etkisi gibi faktörler olsa da, 2014 yılında tasarruf sahiplerinde ortalamada 2,1 puanlık bir artışla yüzde 13,6 olarak gerçekleştiğini görüyoruz. İşsizlik ve işsizlik beklentilerindeki yükseliş de, gelirleri sınırlayarak tasarrufları olumsuz etkileyen bir diğer faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tasarruf araçları tercihi ise tekrardan sistem içi araçlara ilginin arttığını gözlemliyoruz. TL vadeli mevduatın tercih edilme oranı ise bir önceki çeyrekteki yüzde 22 seviyesinden son çeyrekte yüzde 30'a dikkate değer bir artış kaydetti. Finansal sistem dışında kalan, diğer bir deyişle yastık altı altın ve TL/Döviz nakit tasarrufların payı ise azalarak yüzde 31'den yüzde 24'e indi.

Uzun vadeli bir yatırım aracı olan **"Bireysel emeklilik fonları/hayat sigortaları"** kaleminin

Pınar Abay | ING Bank Genel Müdürü

KENTSEL NÜFUSTA
TASARRUF SAHİPLERİ
ORANI **2014'ÜN
İLK YARISINDA
YÜZDE 15,3 İLE
SON 2 YILIN EN
YÜKSEK SEVİYESİNE
ULAŞTIKTAN SONRA,
YILIN SON ÇEYREĞİNDE
YÜZDE 11,5'E GERİLEDİ.**

“

toplam yatırım araçları içerisindeki payı geçen çeyrekteki gibi yüzde 16 ile yüksek düzeyini korumuştur. Dönemsel dalgalanmalara rağmen, sistem dışı tasarruflar dışarıda bırakıldığında BES'in artık en yüksek ikinci paya sahip tasarruf aracı olarak önem kazanması, kalıcı bir araç haline geldiğinin göstergesi.

Yastık altı altın ve nakit (TL ve döviz) tasarrufunu sistem dışı; geri kalan toplam mevduatları (Vadeli, vadesiz TL ve döviz hesapları), altın hesabını, hisse fonlarını, tahvil/bono ve BES aracını sistem içi araçlar olarak toplayıp değerlendirdiğimizde; 2013'e göre 2014'te sistem içi araçların

tercihinde yüzde 68'den yüzde 73'e 5 puanlık bir yükseliş olduğunu görüyoruz.

Araştırma bulgularında enflasyon ve işsizliğin etkilerinin daha hissedilir hale geldiğini, bunun tasarruf talebini sınırladığını görsek de, 2014'te görünüm 2013'e göre az da olsa tasarruf sahipliğinde bir iyileşmeye ve tasarruf araç tercihlerinin daha fazla sistem içi araçlarına kayışa işaret ediyor. Orta Vadeli Programın 2015 yurtiçi tasarruf hedefi olan yüzde 15 oranına ulaşabilmek için tasarrufa teşvik edici tedbirlerin ve etkili finansal okuryazarlık programlarının devamlılığının önemli olacağına inanıyorum.

2013 YILINA GÖRE TASARRUF SAHİPLERİNİN 2014 YILINDA GİDEREK DAHA FAZLA SİSTEM İÇİ ARAÇLARI TERCİH ETTİĞİNİ GÖRÜYORUZ. BES'İN İSE GEÇEN ÇEYREĞİN YÜZDE 16'LIK SEVİYESİNİ AYNEN SÜRDÜRDÜĞÜNÜ VE 2014 ORTALAMASINI BİR PUAN YÜKSELTEREK YÜZDE 15 OLARAK TERCİHLERİN İÇİNDE ÜÇÜNCÜ OLARAK YER ALDIĞINI SÖYLEYEBİLİRİZ.

TÜRKİYE'DE BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI'NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomoik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri

KENTLİ NÜFUSUN NEREDEYSE %89'UNUN TASARRUFU YOK

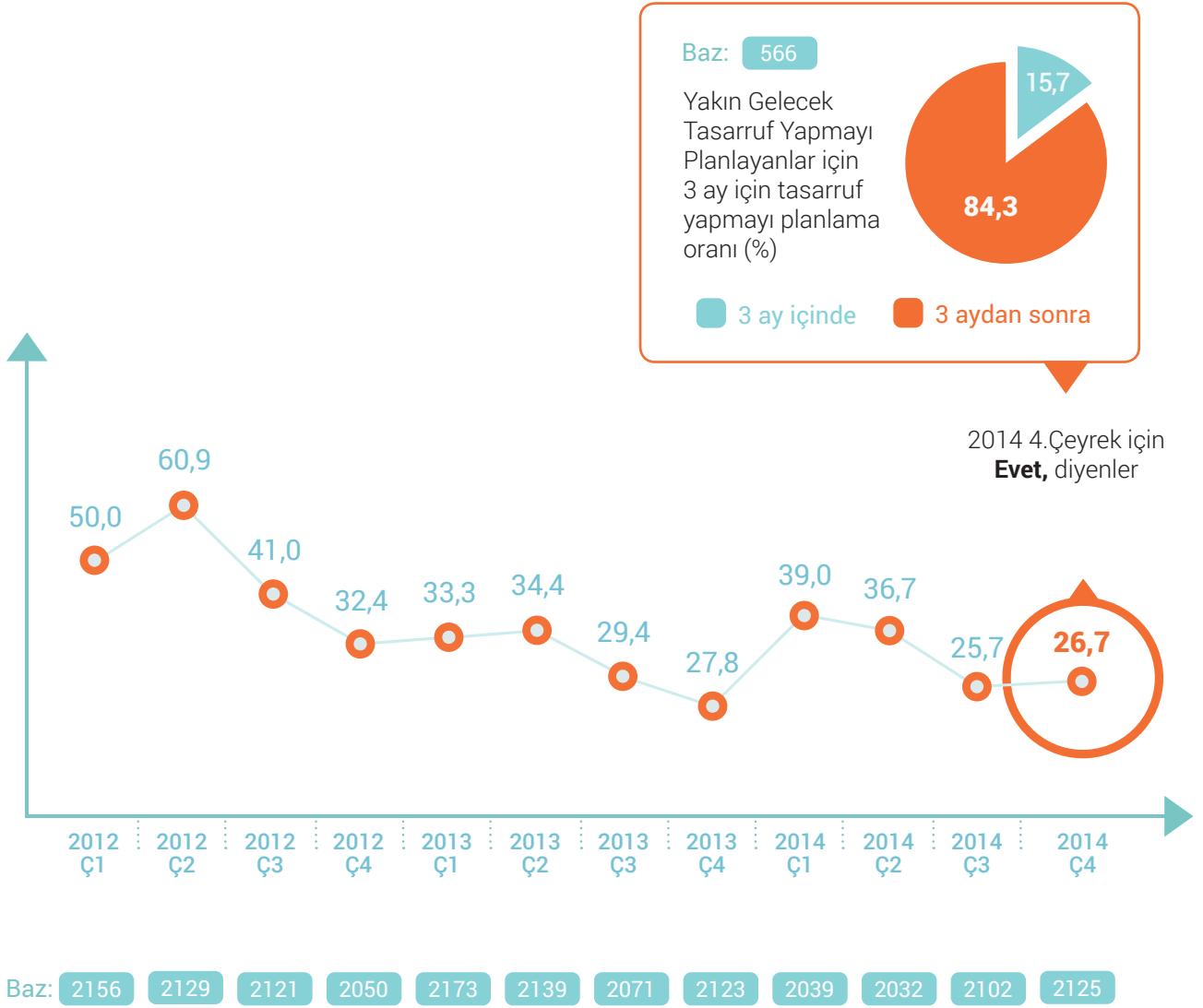
Tasarruf sahiplerinin oranı (%)

- 2014'ün dördüncü çeyreğinde, kentsel nüfusta **tasarruf sahiplerinin oranı hem bir önceki döneme göre hem de geçen senenin aynı dönemine göre hemen hemen aynı seviyede konumlanıyor.**
- 2014 son çeyreğinde, 2014 üçüncü çeyreğine göre 0,9 puanlık bir düşüş gözlenirse de bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

YAKIN GELECEKTE TASARRUFA NİYETLENENLERİN ORANI DÖRTTE BİR SEVİYESİNDE

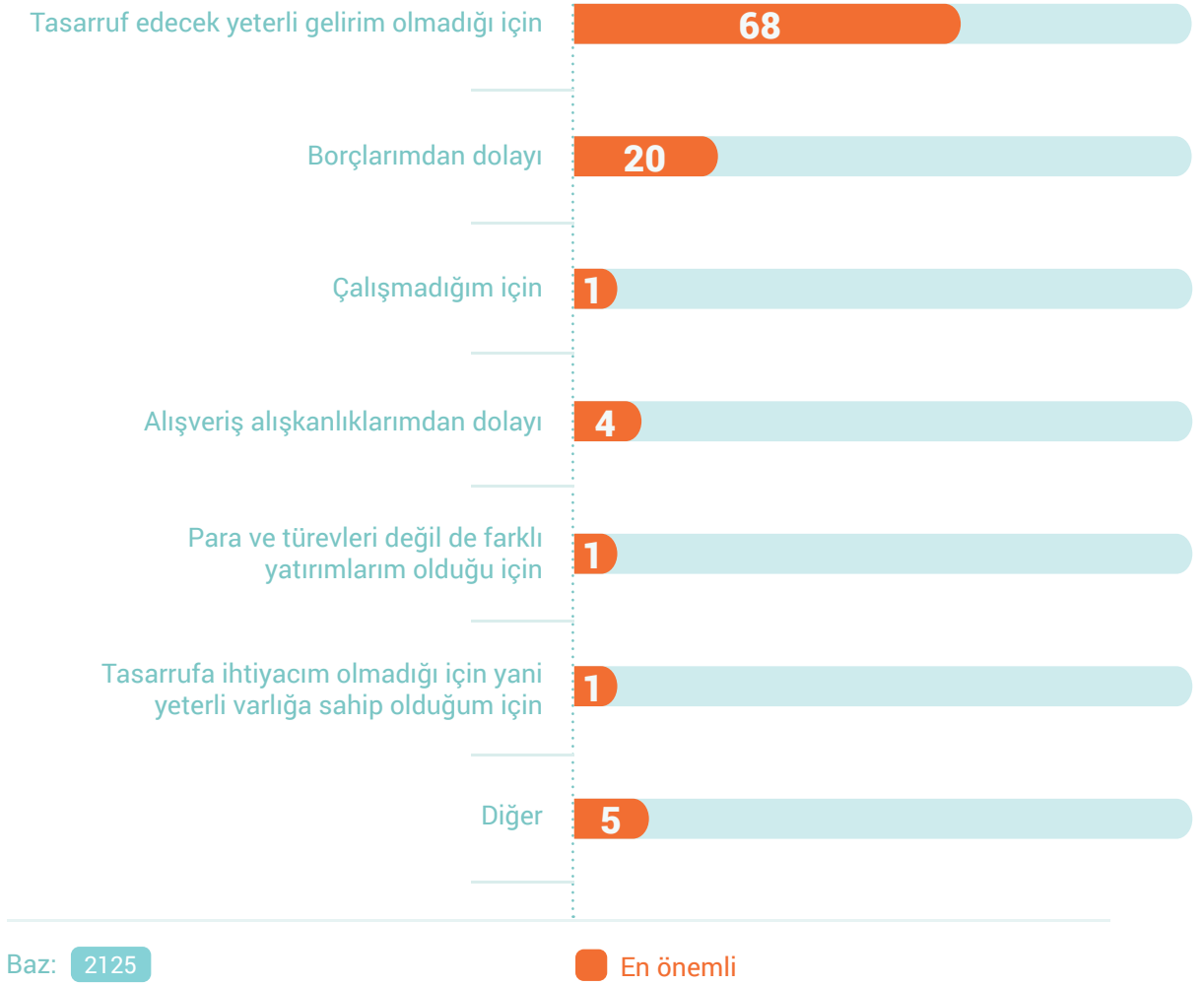
Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

- Tasarrufu olmayıp gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı, bir önceki dönem ile benzer seviyede konumlanıyor. İki dönem arasındaki herhangi bir anlamlı fark bulunmamaktadır.
- Gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı %15,3'den %15,7'ye gelerek seviyesini koruyor.

TASARRUF SAHİBİ OLAMAMA NEDENLERİNDE “GELİR YETERSİZLİĞİ” ÖNE ÇIKMAKTADIR.

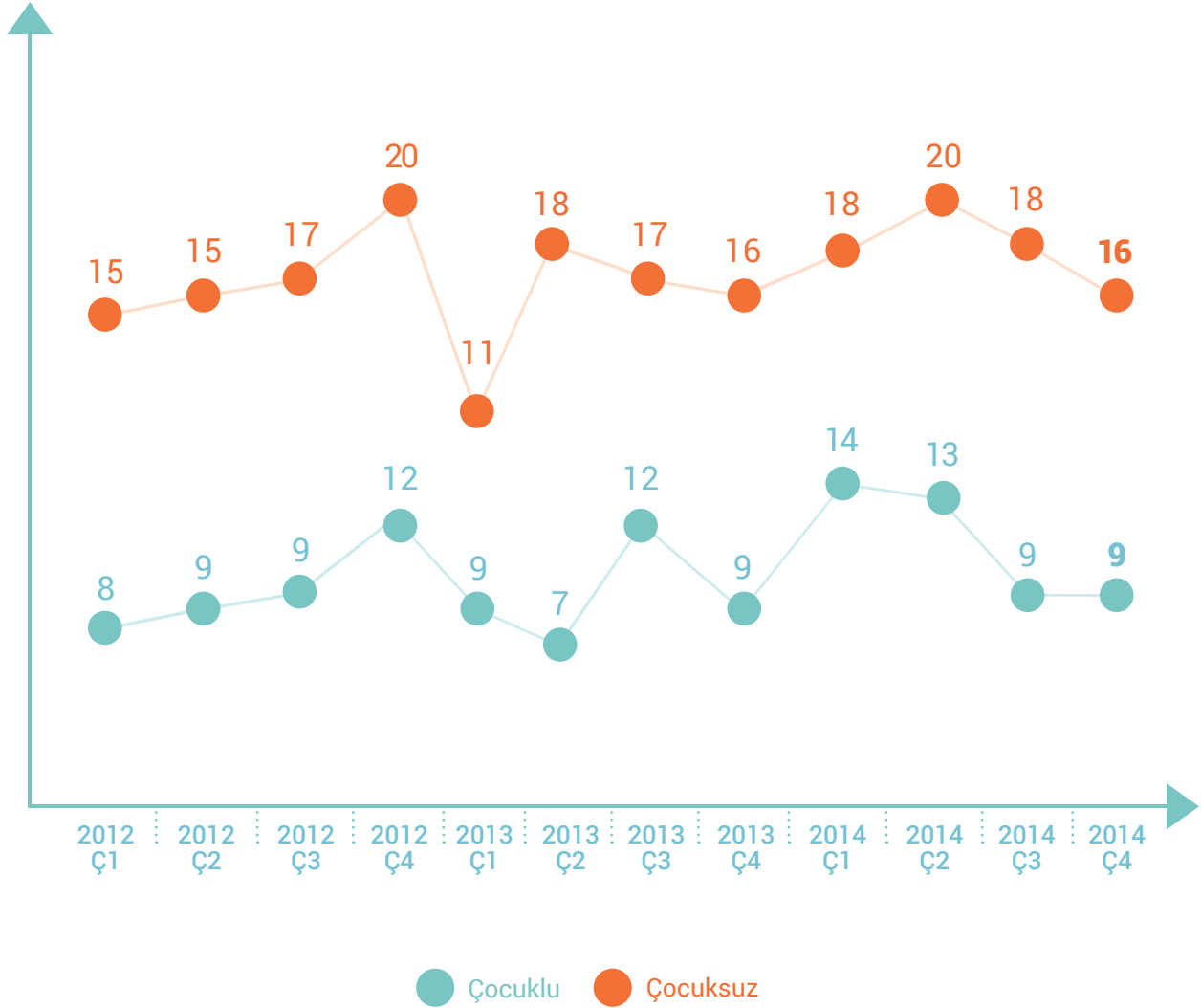
Tasarruf Olmamasının Nedeni (%)

- Tasarruf yapmayanlar arasında, yeterli gelir sahibi olmama %68 ile en önemli nedendir.
- İkinci sırada “**borçlarımdan dolayı**” gelmektedir.
- En önemli sebebi nedir diye sorguladığımızda “**bilmiyorum**” cevabının verilmesi %5 oranında olurken detaylı sorgulandığında genel olarak bu kişilerin de tasarruf etmeme sebeplerinde gelir gider dengesindeki bozukluk ve özel harcamalarının çok olmasından kaynaklandığını görüyoruz.
- Önceki döneme göre hem borçlanmadaki artış ve bunun dolaylı olarak sebep gösterilen gelir yetersizliğinde artış gözlenmekte.

ÇOCUKLU BİREYLERDE TASARRUF SAHİPLİĞİ ORANI DAHA DÜŞÜK

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

Çocuğu olanlar için baz

1497 1431 1473 1555 1279 1584 1510 1578 1495 1484 1587 1583

Çocuksuz olanlar için baz

904 961 943 847 1127 818 891 822 903 915 815 818

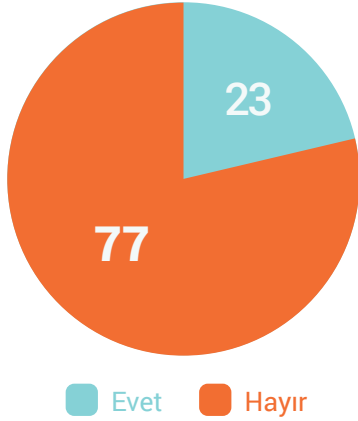
- Çocuksuz kitle arasında tasarruf sahibi olma bir önceki döneme göre 2 puanlık kayıp yaşayarak 2013 son çeyrek ile aynı seviyeye geliyor.
- Çocuklu bireylerin tasarruf sahipliğinde herhangi bir değişiklik gözlenmiyor.

YAKIN GELECEKTE TASARRUFA NİYETLENENLERİN ORANI YARIDAN AZ

Çocuğu Olup Tasarruf Yapmayanlar (%91)

Baz: 1438

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

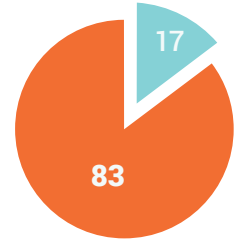

Evet diyenler

Baz: 326

3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz?(%)

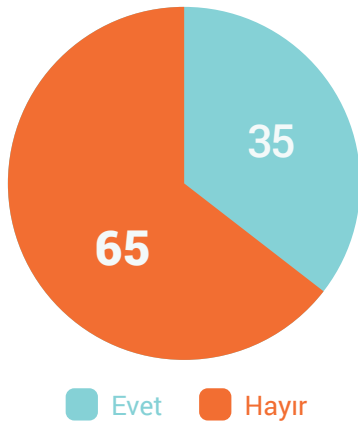
3 ay içinde 3 aydan sonra

Çocuğu Olmayıp Tasarruf Yapmayanlar (%84)

Baz: 1429

Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

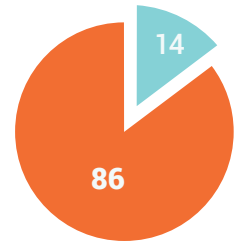

Evet diyenler

Baz: 240

3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz?(%)

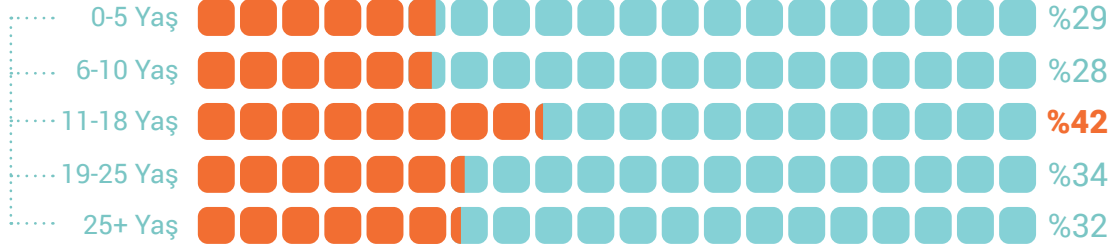
3 ay içinde 3 aydan sonra

- Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranı, çocuksuz bireylere göre daha düşük.
- Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin %23'ü gelecekte tasarruf yapmayı planlarken, bu oran tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerde %35 seviyesinde olduğu gözleniyor.
- Tasarruf yapma niyetinde olanlar ise bu niyetlerini 3 ay içerisinde gerçekleştirme istekleri ise %14-%17 seviyesindedir.

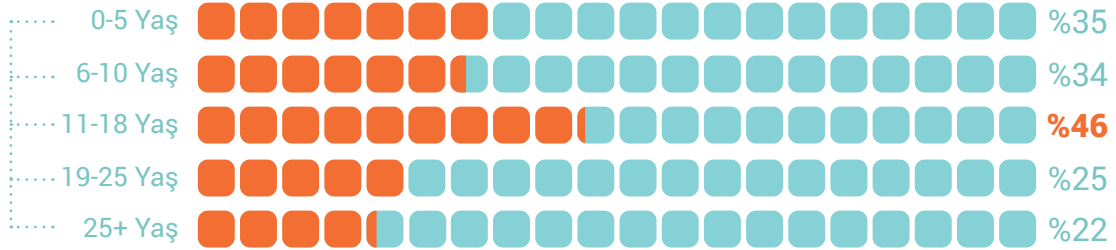
ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

Toplam Çocuklular

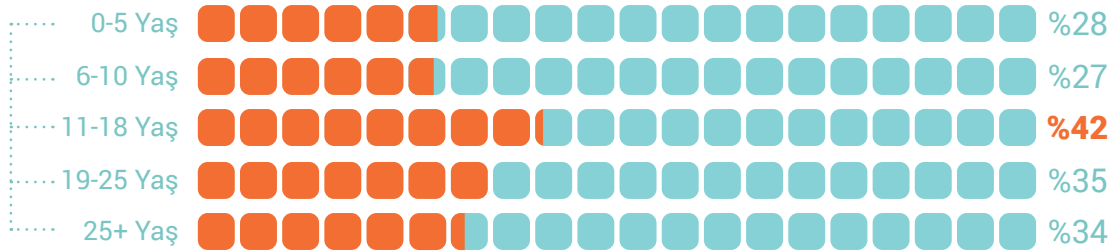
Baz: 1578

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Baz: 143

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

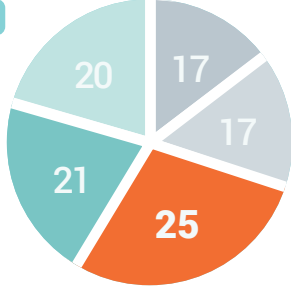
Baz: 1429

- Çocuklu bireylerin %42'sinin 11-18 yaş arasında çocuğu var.
- Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerin 0-10 yaş arasında çocuğa sahip olma oranı %35'ler seviyesinde. Bu iki gruptaki oran, tasarruf sahibi olmayan çocuklulara göre daha yüksek bir seviyede konumlanıyor.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerin %42'sinin 11-18 yaş arasında çocuğu var.

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

Toplam Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 1589

0-5
Yaş

6-10
Yaş

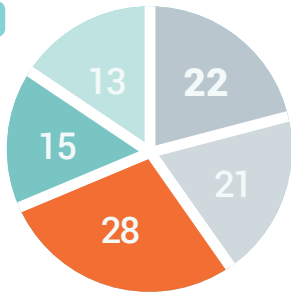
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı (%)

Baz: 147

0-5
Yaş

6-10
Yaş

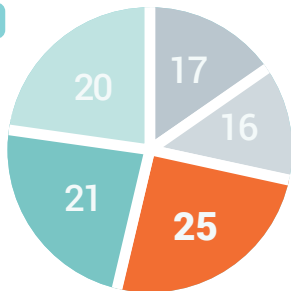
11-18
Yaş

19-25
Yaş

25+
Yaş

Tasarruf Sahibi Olmayan Bireylerde Çocukların Yaş Dağılımı

Baz: 1443

0-5
Yaş

6-10
Yaş

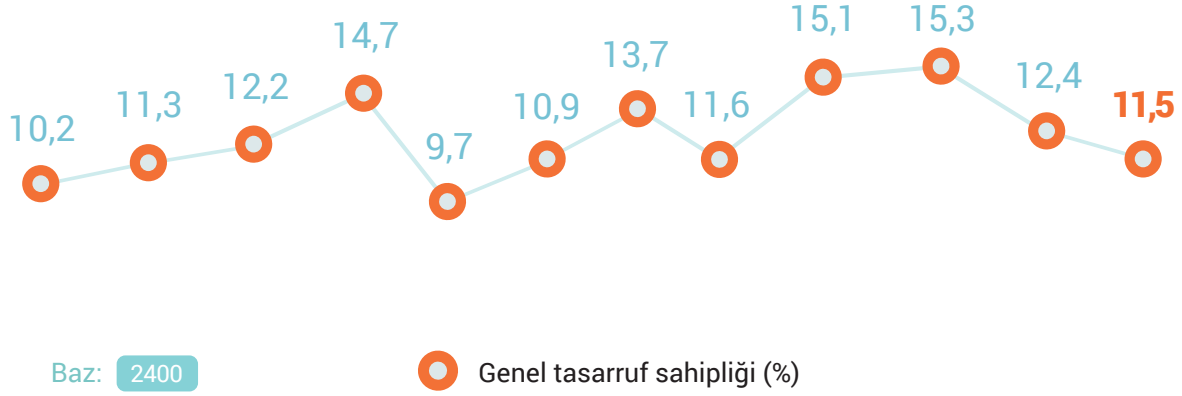
11-18
Yaş

19-25
Yaş

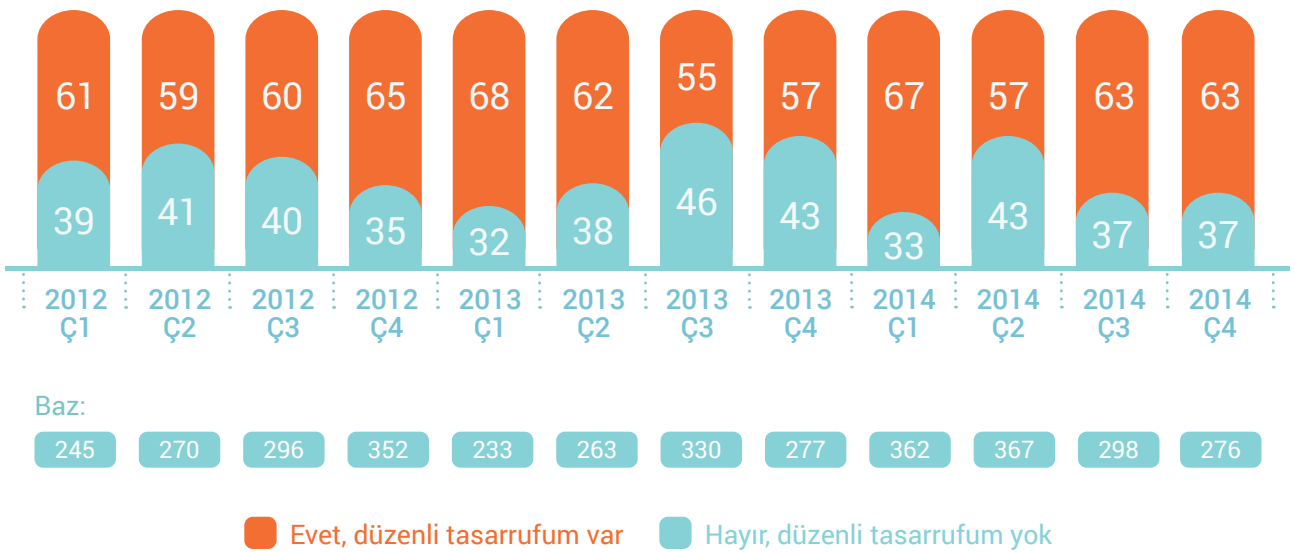
25+
Yaş

- Toplam çocukların %17'si 0-5 yaş arasında.
- Tasarruf sahipliği bireylerde 0-10 yaş grubu %43 oranında iken, tasarruf sahibi olmayanlarda ise bu yaş grubu ancak %33 seviyesindedir.

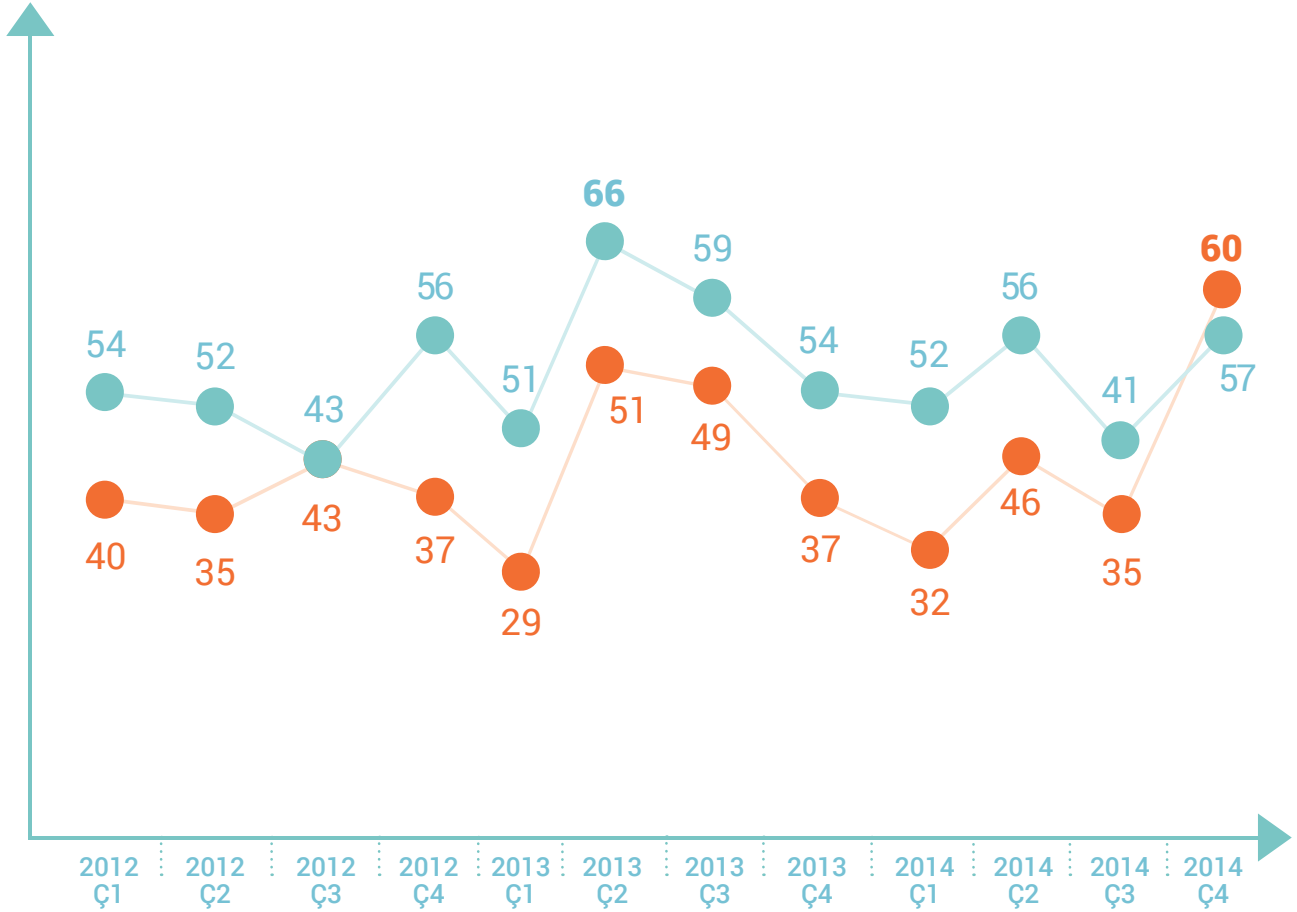
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

Baz: 96 111 118 123 75 100 152 119 119 158 111 103

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

- Tasarruf sahiplerinin çoğunluğunda düzenli tasarruf yapma konusunda önceki dönem ile aynı seviyede.
- Düzenli tasarruf yapmayanların son 3 aylık zaman zarfında tasarruf yapmalarındaki durum artarak şimdiye kadarki en yüksek seviyesine gelmiştir. Gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapma eğilimi ise bu hareket biçimi ile orantılı olarak artış trendine girmiştir.

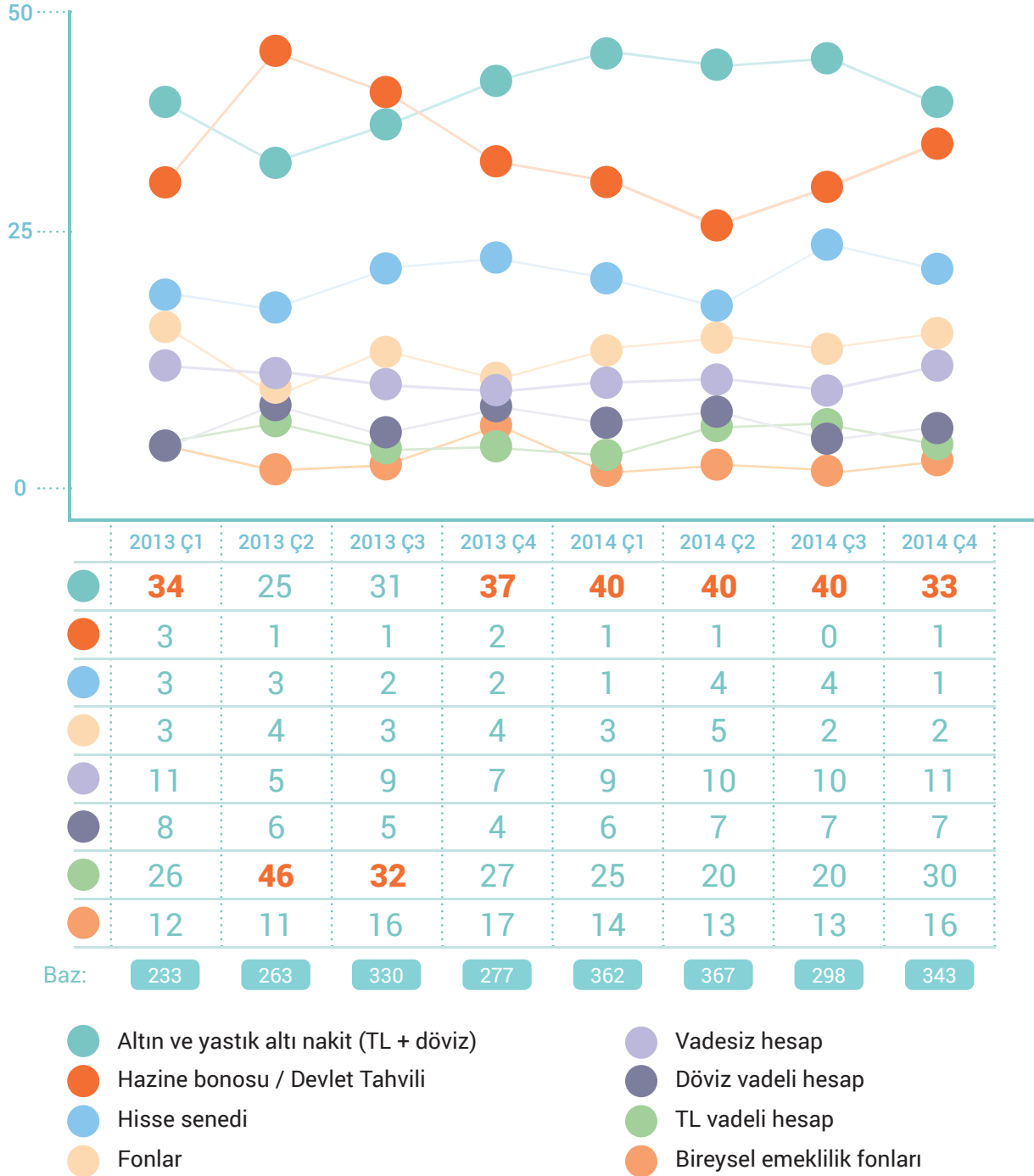
TASARRUF SAHİBİ OLMAKTAKİ EN ÖNEMLİ NEDEN; “GELECEĞE YATIRIM” VE “ÇOCUKLARIM İÇİN”

- “Geleceğe yatırım” tasarruf yapmadaki en önemli neden olarak öne sürülmektedir.

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

EN ÇOK TERCİH EDİLEN TASARRUF ARACI (ALTIN VE YASTIK ALTI NAKİT) YILIN SON ÇEYREĞİNDE GERİLEMİŞ VE BU ARAÇTAN (TL VADELİ HESAP) ARACINA KAYIŞ OLMUŞTUR

NOT: “Çoklu cevap” olduğu için bu kalemlerin toplamaları sırasıyla %115, %122, %102, %101, %116, %130, %104 VE 108 olmuştur ancak karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

SİSTEM DIŞI ALTIN VE YASTIK ALTI NAKİT TOPLAMINDA DÜŞÜŞ VAR, SİSTEM İÇİ ALTIN HESABINDA DEĞİŐİM YOK

%	2014 Ç1	2014 Ç2	2014 Ç3	2014 Ç4
Altın ve yastık altı nakit (TL + Döviz)	40	40	40	33
Altın veya diğeri değerli taş ve metal (sistem dışı)	14	13	17	9
Altın veya diğeri değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	14	13	9	9
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	12	14	14	15

Baz:

362

367

298

343

2014 4. ÇEYREK SONUÇLARI

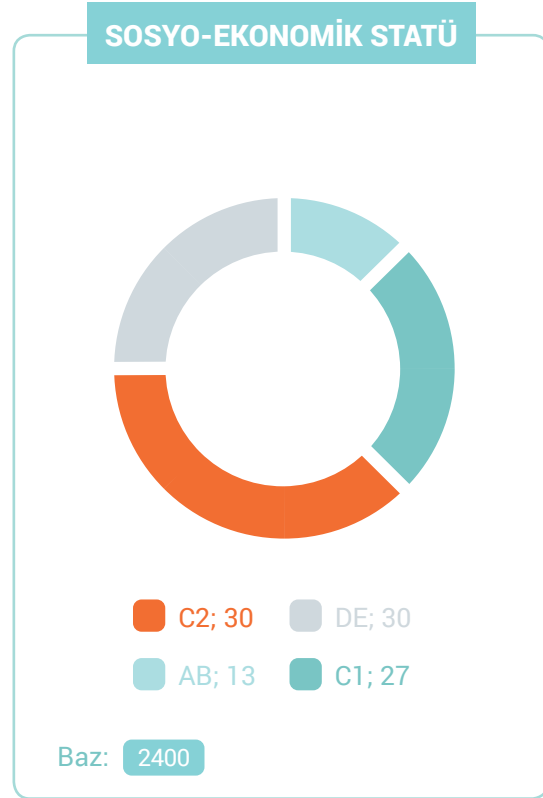
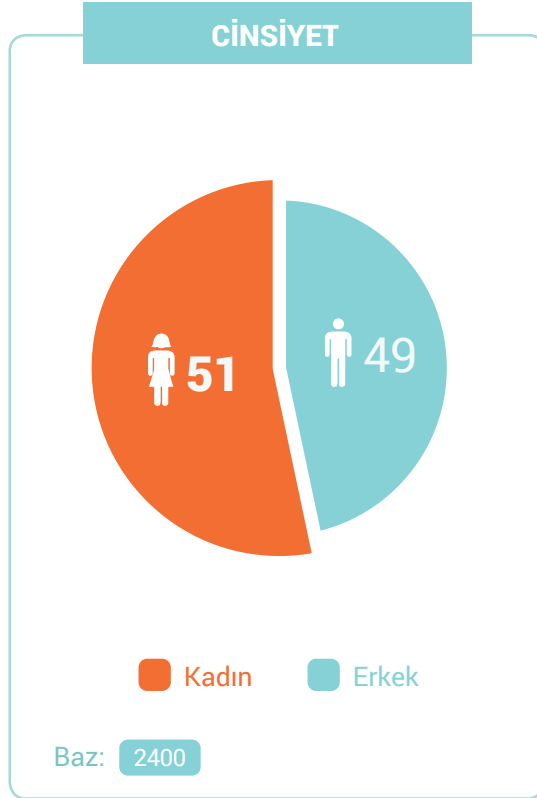
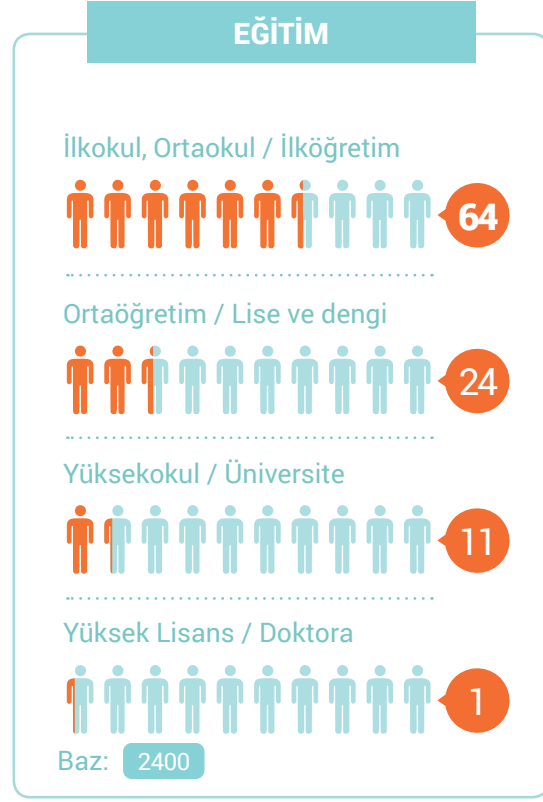
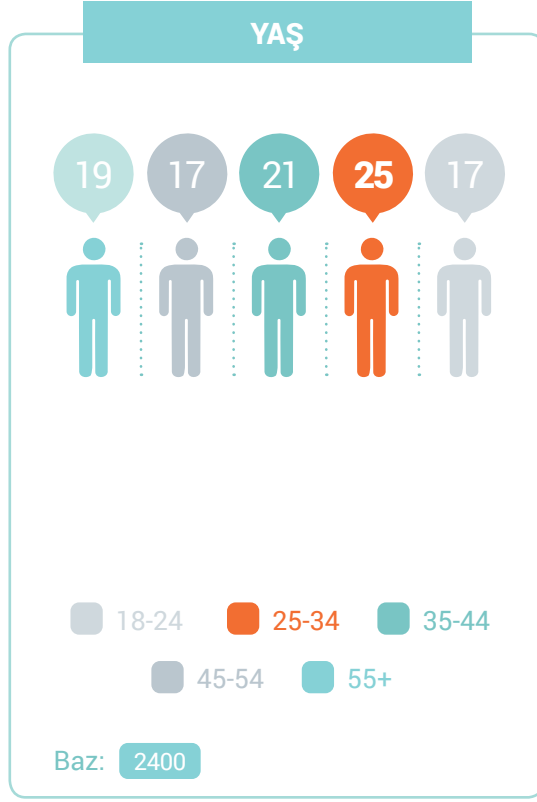
- Kentli 18 yaş üstü nüfus içinde tasarruf sahiplerinin oranı %11,5.
 - Çocuğu olanlarda tasarruf sahipliğı bu orandan düşük olurken bir önceki döneme göre seviyesini koruyor. Çocuksuz bireyler arasında tasarruf yapma eğilimde ise 2 puanlık bir kayıp yaşanmış.
- Tasarrufu olmayanların %26.7'si gelecekte tasarruf yapmayı planlayarak önceki dönem ile benzer seviyede konumlanıyor.
- Gelir en önemli tasarruf kısıtlayıcı faktör olarak öne çıkmaya devam ediyor. Yeterli gelir sahip olamamayı, borçlanma ve alışveriş alışkanlıkları en yakın takip eden nedenler arasında. Borçlanmadaki artış, gelirin yetersiz olarak adlandırılmasında etkileyici bir unsur olarak bu dönem daha fazla hissediliyor.
- Tasarruf yapmak bir alışkanlık olarak %11,5 seviyesinde konumlanıyor.
- Tasarrufun en önemli gerekçesi **“geleceğe yatırım”, “çocuklarım için”** ve **“beklenmedik olaylara karşı güvence olması”**. Geleceğe yatırım başlığı altında **“kimseye muhtaç olmama”** ve **“ani sağlık sorunları”** öne çıkıyor.
- Bu dönemde de altın ve yastık altı nakit (TL+döviz) yine en çok tercih edilen tasarruf aracı olsa da önceki döneme göre düşüş kaydediyor ve bu kayış TL vadeli hesaba doğru oluyor.

3.1. AMAÇ VE YÖNTEM

- Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de **kentsel** yerleşim yerlerinde **18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini** izlemektir.
- NUTS1 bölgelerinde seçilen **26 ilde her ay** tesadüfi olarak seçilen **800 kişi** ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı **2400** olarak gerçekleşiyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (**CATI**) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

3.2. Demografik Bilgiler

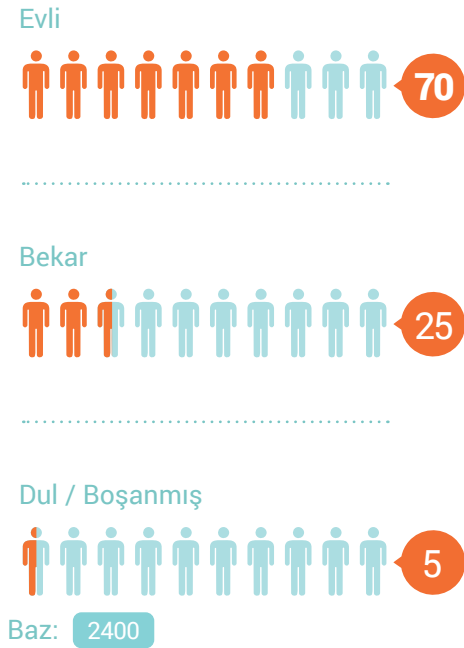
DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2014 4. ÇEYREK

HANEHALKI TİPİ

MEDENİ DURUMU

KONUT TİPİ

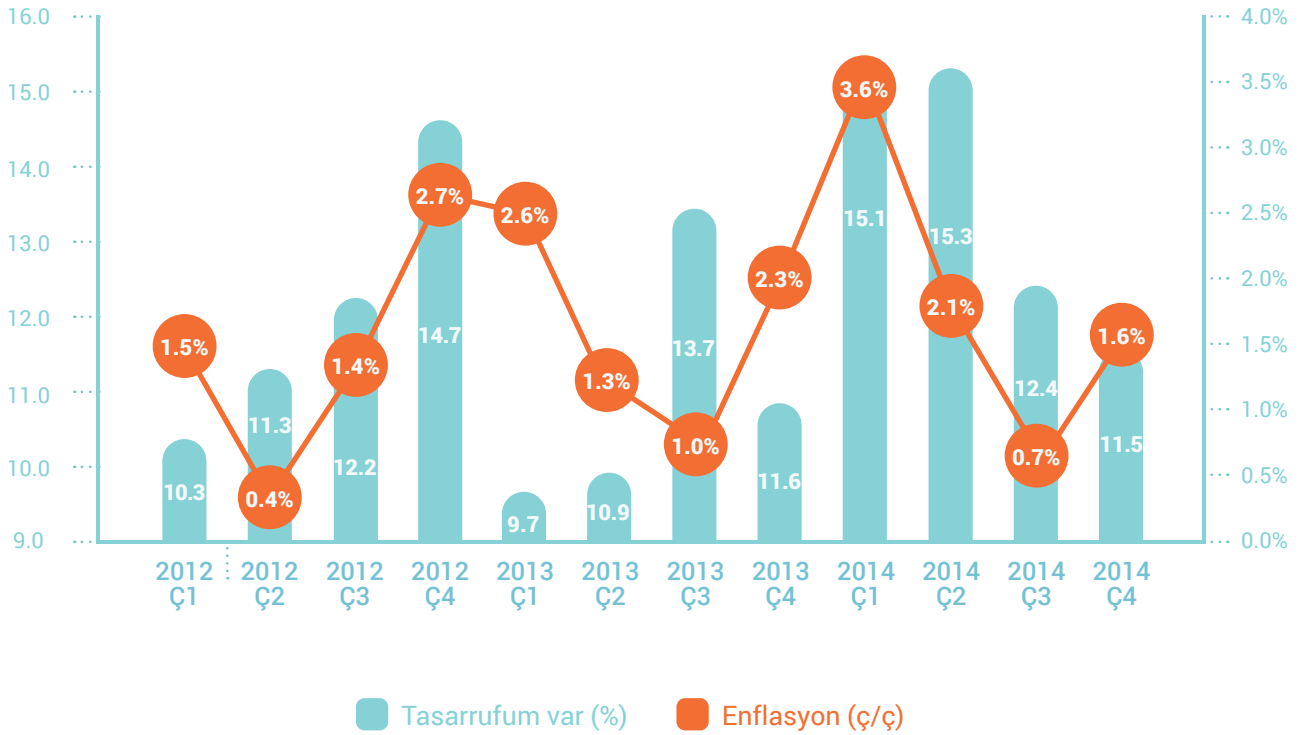

TANIM

- Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle **“sarf edilmeyen”** anlamına geliyor.
- **Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içeriyor:**
 - Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar,
 - Bankalarda ve / veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı,
 - Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları,
 - Bireysel emeklilik fonları,
 - Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan / harcanmayacak bölümü,
 - Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan / harcanmayacak bölümü,
- Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

4. Ekonomist Yorumu

KENTSEL NÜFUSTA TASARRUF SAHİPLERİ ORANI 2014'ÜN İLK YARISINDA %15.3 İLE SON 2 YILIN EN YÜKSEK SEVİYESİNE ULAŞTIKTAN SONRA YILIN İKİNCİ YARISINDA %11.5'E GERİLEDİ

Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırmasının temel eksenini oluşturan kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı önceki 2013'ün son çeyreğindeki sert düşüşü takiben 2014'ün ilk yarısında hızla yükselerek %15.3'le son 2 yılın en yüksek seviyesine ulaştıktan sonra ikinci yarıda gerileyerek %11.5'e geldi.

Çeşitli akademik çalışmalara göre, mikro ve makro ölçekte farklı değişkenlerin önemli rol oynadığı hane halkı tasarruf davranışlarında, Türkiye için reel gelir, brüt özel kullanılabilir gelir, genç bağımlılık oranı ve enflasyon oranı belirleyici dört ana değişken olarak ortaya çıkmaktadır.

Yüksek düzeyli enflasyonun neden olduğu ekonomik belirsizliğin tasarruf oranına olası yansımaları da dikkate alındığında, Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nda 2012'in ilk çeyreğinden 2012'in sonuna kadar olan dönemde enflasyon ivme kazanırken tasarruf oranının yükselmesi ilişkinin düzeyi hakkında bir fikir vermektedir. Öte yandan, 2014'ün ilk yarısında enflasyonun kurdaki değer kaybının ve gıda fiyatlarındaki artışın etkisiyle baskı altında kaldığı bir ortamda tasarrufların yüksek seyretmesi, yılın ikinci yarısında ise çeyreklik enflasyon rakamlarındaki

düşüşe bağlı olarak tasarrufun gerilemesi hane halkı tasarruflarının söz konusu değişkene duyarlılığını ortaya koymaktadır. Bu şartlar altında tasarruf sahipliği oranlarındaki düşüşte, ileriye yönelik olumsuz beklentiler ve buna bağlı olarak tüketimin öne çekilmesinin de kısmi etkisi olabilir.

Ek olarak tarım dışı işsizliğin ilk üç çeyrekte sırasıyla ortalama %11.9, %10.9 ve %12.3 gibi oldukça yüksek bir düzeyde seyrettikten sonra henüz son çeyreğe dair tüm veriler elde olmamakla birlikte Ekim'de %12.5'e ulaşması istihdam kaybının gelir üzerinde yarattığı olumsuz etkilerin tasarruf

talebini sınırlamış olabileceğini düşündürmektedir. Çünkü hane halkı tasarruf oranının düşüklüğü konusunda açıklayıcı bir çerçeve sunan Tasarruf Eğilimleri çalışmasında "Yeterli Gelirin Olmaması" tasarruf eksikliğinin temel sebebi olarak gösterilirken, 2014 başından bu yana bu sebebin olası diğer faktörlere göre ağırlığının 2014'ün ilk yarısında %53 civarında kaldıktan sonra 3. çeyrekte %62 son çeyrekte ise %68'e yükselmiştir. Sonuç olarak, işsizlik ve işsizlik beklentilerindeki yükseliş, gelirleri sınırlayarak tasarrufları olumsuz etkileyen bir diğer faktör olarak gözükmektedir.

	2011 Ç4	2012 Ç1	2012 Ç2	2012 Ç3	2012 Ç4	2013 Ç1	2013 Ç2	2013 Ç3	2013 Ç4	2014 Ç1	2014 Ç2	2014 Ç3	2014 Ç4
Tasarrufum var (%)	12.1	10.3	11.3	12.2	14.7	9.7	10.9	13.7	11.6	15.1	15.3	12.4	11.5
Enflasyon (ort. ç/ç)	5.7%	1.5%	0.4%	1.4%	2.7%	2.6%	1.3%	1.0%	2.4%	3.0%	2.6%	0.9%	2.0%
Tarımdışı işsizlik (unadj, quarterly avg)	10.5%	11.2%	9.5%	9.9%	10.6%	11.5%	10.2%	11.1%	11.1%	11.9%	10.9%	12.0%	12.5%
%50 USD: %50 EUR döviz kuru sepeti artışı *	3.2%	-3.8%	-0.8%	-1.6%	1.5%	0.7%	2.5%	7.9%	4.6%	9.8%	-4.6%	0.4%	1.1%
USD/TRY artışı *	6.2%	-2.3%	0.4%	-0.1%	-0.5%	-0.3%	3.2%	7.1%	3.0%	9.4%	-4.7%	2.4%	4.6%
Mevduat Faizi (ortalama)	8.9%	9.9%	10.4%	9.2%	7.7%	6.8%	6.1%	7.5%	7.7%	9.5%	10.0%	8.7%	9.0%
2-yıllık gösterge tahvil faizi (ortalama)	9.9%	9.8%	9.3%	7.7%	6.6%	5.9%	5.9%	9.0%	8.7%	10.8%	9.1%	8.9%	8.5%
Altın (ortalama, USD)	1,682	1,690	1,611	1,653	1,717	1,632	1,416	1,329	1,271	1,292	1,290	1,282	1,267
USD/TRY (ortalama) **	1,83	1,79	1,80	1,80	1,79	1,78	1,84	1,97	2,02	2,22	2,11	2,16	2,26
50:50 EUR:USD döviz sepeti (ortalama) **	2,15	2,07	2,05	2,02	2,05	2,07	2,12	2,29	2,39	2,63	2,50	2,51	2,54

* Dönem ortalamalarının değişimi, TCMB kurları ** Reuters kurları

Kaynak: TÜİK, TCMB, Thomson Reuters, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması (Sabancı Üniversitesi - IPSOS KMG - ING Bank)

Dördüncü çeyrek anket sonuçlarının detaylarına göre gelir yetersizliğine ek olarak, "borçların/ödemelerin olması" tasarruf yapılmamasında rol oynayan bir diğer faktördür. Bu şartlar altında genel tasarruf eğiliminde çok yüksek oranlara kısa vadede ulaşmanın zorluğu daha net anlaşılabilir.

Ayrıca, önceki dönemlerde olduğu gibi çocuklu bireyler görece daha az tasarruf sahipliği-

ne sahipken, çocuklu bireylerde gerek tasarruf yapanların gerekse gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların azalması çocuk sahipliğinin dolaşısıyla hanede bağımlı nüfus varlığının tasarruf üzerindeki sınırlayıcı etkisini bir kez daha teyit etmektedir. Öte yandan, her iki grupta da eğilim 2014 içinde genel olarak aşağı yönlü olmuş ve 2013 sonu seviyelerine geri dönmüştür.

Öte yandan, tasarruf araçları tercihinde, TL vadeli mevduatın tercih edilme oranı ise bir önceki çeyrekteki %22 seviyesinden son çeyrekte %30'a dikkate değer bir artış kaydetti. Aynı dönemde vadesiz mevduat ve döviz vadeli mevduatın payları da az da olsa büyümüştür. Dolayısıyla, hane halkının tasarruflarını değerlendirdiği araçlar içerisinde mevduat ürünlerinin payı hızla %48'e yükselmiş ve 2013 ortasından bu yana en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Ek olarak, finansal sistem dışında kalan altın ve TL/Döviz nakit tasarrufların payı ise azalarak %40'dan %33'e gelmiştir. Bu gelişmede, yılın son çeyreğinde genelde yukarı yönlü hareket eden ve %8.5 seviyelerinden çift basamaklı düzeylere yakınsayan TL mevduat faizlerinin belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Sistem içerisinde yer alan mevduat dışı tasarruf ürünlerinin payında ise hisse senedi kaynaklı bir düşüş gözlenmiştir. Ancak uzun vadeli bir yatırım aracı olan "Bireysel emeklilik fonları/hayat sigortaları" kaleminin toplam yatırım araçları içe-

risindeki payı %16 ile yüksek düzeyini korumuştur. Dönemsel dalgalanmalara rağmen, sistem dışı tasarruflar dışarıda bırakıldığında BES artık en yüksek ikinci paya sahip tasarruf aracı olarak önemli bir ağırlık kazanmıştır. Ancak uzun vadeli bir yatırım alternatifi olması nedeniyle bu kalemin zaman içerisinde finansal derinleşme, refah düzeyinin artması gibi faktörlerin de etkisiyle önem kazanmaya devam edeceğini düşünüyoruz.

Sonuç olarak, Türkiye Tasarruf Eğilimleri Araştırması'na göre kentsel nüfusta tasarruf sahipliği oranı 2014'ün ikinci çeyreğinde çalışmanın başladığı tarihten bu yana gözlenen en yüksek düzeye ulaştıktan sonra takip eden iki çeyrekte gerilemiştir. Pek çok makro ve mikro faktörün etkilediği bu gelişmede, yüksek düzeyli enflasyonun neden olduğu ekonomik belirsizliğin yanında, son dönemde işsizlikteki artış eğiliminin gelir üzerinde neden olduğu baskının tasarruftaki kısıtlayıcı etkisi belirleyici olduğu söylenebilir.

Prof. Dr. Alpay Filiztekin
Sabancı Üniversitesi

Dr. Muhammet Mercan
Baş Ekonomist, ING Bank

5. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Bank girişimi ile hayata geçirilen “**Türkiye’nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması**”, Sabancı Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS KMG tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

ING BANK

2014

4. ÇEYREK RAPORU

ING

